

Rapportage Aanvullend soortenonderzoek Wet natuurbescherming

Burgemeester de Weichshavenstraat 13 te Wanssum
P04471

Versie: 1.0

Colofon	
Titel	Rapportage Aanvullend soortenonderzoek Wet natuurbescherming
Projectcode	P04471
Versie	1.0
Datum	1-11-2023
Opdrachtgever	Agrifirm NWE B.V. Postbus 20004, 7302 HA Apeldoorn, Nederland
Uitvoerder	
	GRAS Advies bv
	Bedrijvenpark Twente 412
	7602 KM Almelo
	Huismanstraat 6
	6851 GT Huissen
Email	ecologie@grasadvies.nl
Website	https://grasadvies.nl/
Contactpersoon	
Telefoon	
Email	@grasadvies.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1 Inleiding.....	5
2 Gebiedskenmerken en beoogde ontwikkeling.....	6
2.1 Gebiedsbeschrijving	6
2.2 Beoogde ontwikkeling.....	8
3 Onderzoeksmethodiek.....	9
4 Wettelijk kader	11
5 Resultaten.....	12
5.1 Vleermuizen	12
6 Conclusies	15
7 Bronnen	16

Bijlagen

Bijlage 1: Onderzoeksmethoden

Bijlage 2: Wet- en regelgeving

Bijlage 3: Stappenplan ontheffingsplicht

Samenvatting

Agrifirm is voornemens om aan de Burgemeester de Weichshavenstraat 13 te Wanssum een deel van de bestaande fabriek te slopen. De exacte planning van de werkzaamheden is nog niet bekend.

Om in het kader van ruimtelijke ontwikkeling te voldoen aan de Wet natuurbescherming heeft GRAS Advies op verzoek van Agrifirm een aanvullend soortenonderzoek Wet natuurbescherming uitgevoerd op bovengenoemde locatie. Dit aanvullend onderzoek vloeit voort uit de resultaten van een eerder uitgevoerd Verkennend onderzoek (quickscan) flora en fauna (GRAS Advies, 2022). Het geeft uitsluitsel over de mogelijke aanwezigheid van de wettelijk beschermde vleermuizen in het projectgebied. Het beoordeelt of deze soorten én hun functioneel leefgebied negatieve effecten ondervinden van de beoogde ingreep en of verbodsbepalingen mogelijk worden overtreden.

Met deze kennis is onderbouwd of de beoogde ontwikkeling redelijkerwijs uitvoerbaar is of dat mogelijk een ontheffingsaanvraag of andere maatregelen en/of vervolgstappen noodzakelijk zijn.

De belangrijkste conclusies en aanbevelingen zijn als volgt:

- 1 De aanwezigheid van de volgende soort is vastgesteld. Deze soort is beschermd onder de Habitatrichtlijn. Negatieve effecten op deze soorten als gevolg van de werkzaamheden kunnen niet worden uitgesloten.
 - Eén zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis
 - Eén paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis

Ontheffingsplicht

Gezien de resultaten van dit aanvullend soortenonderzoek en de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming, geldt voor de volgende soorten een **ontheffingsplicht**:

- Gewone dwergvleermuis, één zomerverblijfplaats (verdwijning/verstoring verblijfplaats)
 - Gewone dwergvleermuis, één paarverblijfplaats (verdwijning/verstoring verblijfplaats)
- 2 De aannemer behoudt te allen tijde zijn of haar **zorgplicht**: “De zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, alsmede voor hun directe leefomgeving. In praktijk betekent dit het a) voorkomen, b) beperken en c) ongedaan maken van schadelijke handelingen voor de natuur.

1 Inleiding

In opdracht van Agrifirm heeft GRAS Advies een Aanvullend soortenonderzoek Wet natuurbescherming uitgevoerd aan de Burgemeester de Weichshavenstraat 13 te Wanssum. Agrifirm is voornemens om hier een deel van de bestaande fabriek te slopen.

Bij dergelijke ruimtelijke ingrepen verplicht de Wet natuurbescherming te toetsen of aanwezige beschermde plant- en diersoorten geen negatieve effecten ondervinden van de beoogde ontwikkeling. Eerder uitgevoerd verkennend onderzoek (quickscan) naar de mogelijke aanwezigheid van beschermde flora en fauna op de bovengenoemde locatie (GRAS Advies, 2022), kon de aanwezigheid van de volgende soorten niet uitsluiten:

- Vleermuizen

Op basis hiervan is besloten nader onderzoek naar deze soorten/soortgroep te verrichten. Dit aanvullende soortenonderzoek geeft uitsluitsel over de aanwezigheid of afwezigheid van bovengenoemde soort(groep) en adviseert over de te nemen vervolgstappen. Het onderbouwt of de beoogde ruimtelijke ontwikkeling redelijkerwijs uitvoerbaar is of dat mogelijk verbodsbepalingen worden overtreden en een ontheffingsaanvraag en/of andere maatregelen noodzakelijk zijn.

Aanvullend soortenonderzoek is een uitgebreid en afgestemd soortgericht onderzoek. Het bestaat uit een bureaustudie en meerdere veldinventarisaties waarbij onderzoeksmethoden en richtlijnen uit erkende en soort specifieke kennisdocumenten en/of soortprotocollen worden toegepast. Met inachtneming van wettelijke kaders, de kenmerken van de beoogde ontwikkeling en de gerelateerde werkzaamheden wordt beoordeeld of aanwezige soorten én hun functioneel leefgebied negatieve effecten ondervinden van de beoogde ingreep.

Indien een ontheffingsaanvraag noodzakelijk wordt geacht, kan GRAS Advies adviseren en begeleiding bieden in het vervolgtraject.

Verspreidingsgegevens

In dit rapport is informatie verwerkt afkomstig uit de Nederlandse Databank Flora en Fauna (NDFF). Deze informatie mag (zolang de datavoorziening niet open en toegankelijk is) zonder toestemming van BIJ12 niet worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar worden gemaakt.

Indien relevant zal GRAS Advies verspreidingsgegevens die zijn verkregen door veldinventarisaties binnen en/of rondom het projectgebied na een periode van 2 jaar openbaar maken binnen de omgeving van NDFF.

Dit rapport presenteert de uitkomsten van het aanvullend soortenonderzoek Wet natuurbescherming en de eventuele noodzakelijke vervolgstappen. Het is onlosmakelijk verbonden aan het Verkennend onderzoek (quickscan) flora en fauna Burgemeester de Weichshavenstraat 13 te Wanssum, 2022. GRAS Advies adviseert, indien van toepassing, uitkomsten als verplichting vast te leggen voor de uitvoerende partij.

Gebiedskenmerken van het huidige projectgebied én een globale beschrijving van de beoogde ontwikkeling zijn opgenomen in hoofdstuk 2. Hoofdstuk 3 beschrijft de toegepaste onderzoeksmethodiek, gevolgd door een beknopte samenvatting van het relevante wettelijk kader in hoofdstuk 4. De resultaten van het onderzoek zijn opgenomen in hoofdstuk 5. Hier worden alle relevante soorten beschreven welk mogelijk voorkomen, inclusief het effect van de beoogde ontwikkeling op deze soorten én hun functioneel leefgebied. De conclusies zijn opgenomen in hoofdstuk 6 waar de belangrijkste resultaten, mogelijke maatregelen en vervolgstappen worden samengevat.

2 Gebiedskenmerken en beoogde ontwikkeling

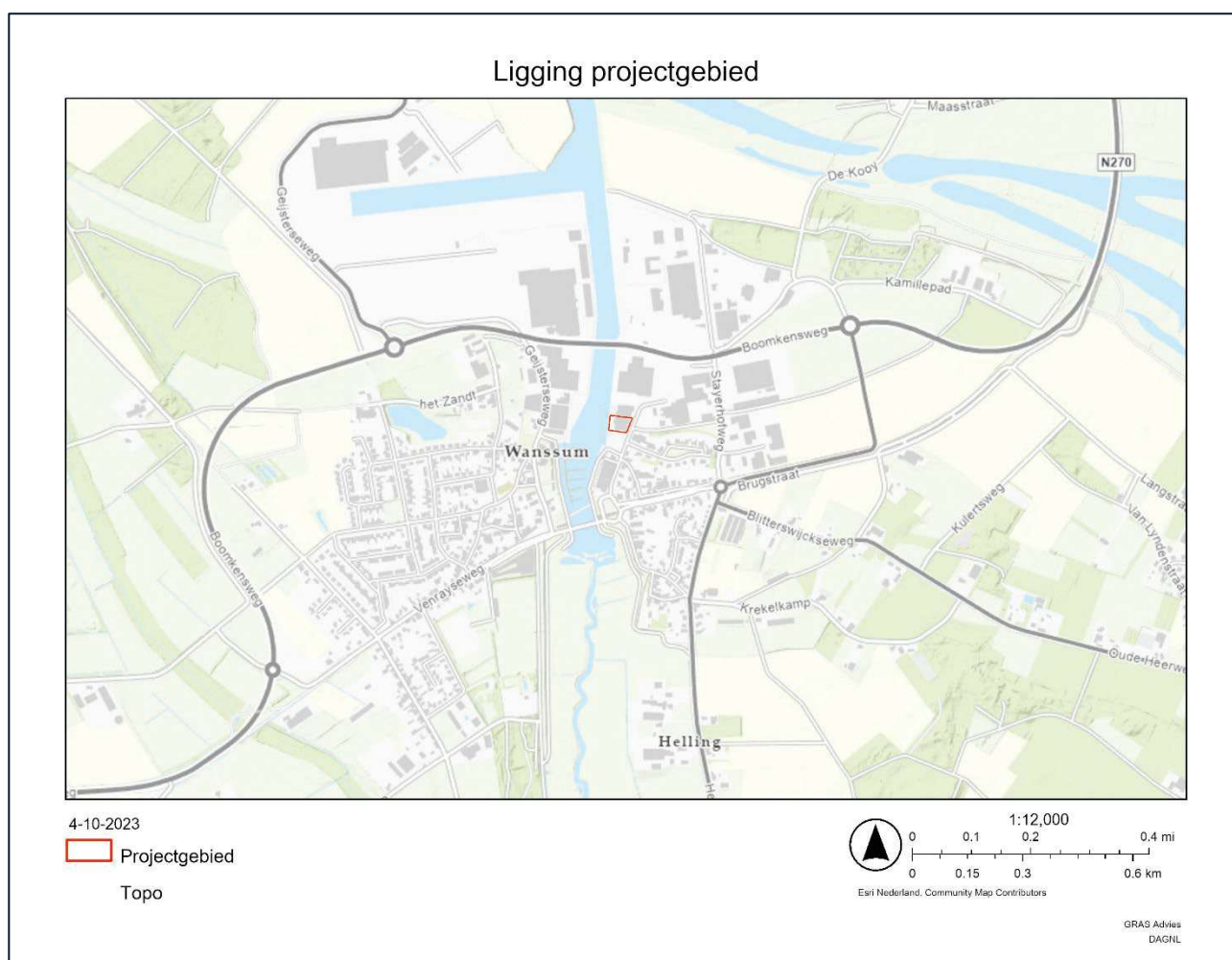
2.1 Gebiedsbeschrijving

Gegevens

Adres: Burgemeester de Weichshavenstraat 13 te Wanssum
Plaats: Wanssum
Gemeente: Venray
Provincie: Limburg

Locatie en omgeving

Het projectgebied bevindt zich op het industrieterrein van het dorp Wanssum. Het is omgeven door winkels en bebouwing in alle richtingen van het projectgebied. Aan de westzijde wordt het industrieterrein gescheiden door watergang de industriehaven. Deze is overbrugbaar door de Lienebrug dat aangesloten is aan de N270 dat ten noorden gelegen is. Op grotere afstand rondom het industrieterrein bevinden zich akkers en weilanden. Afbeelding 2.1 toont de ligging van het projectgebied.

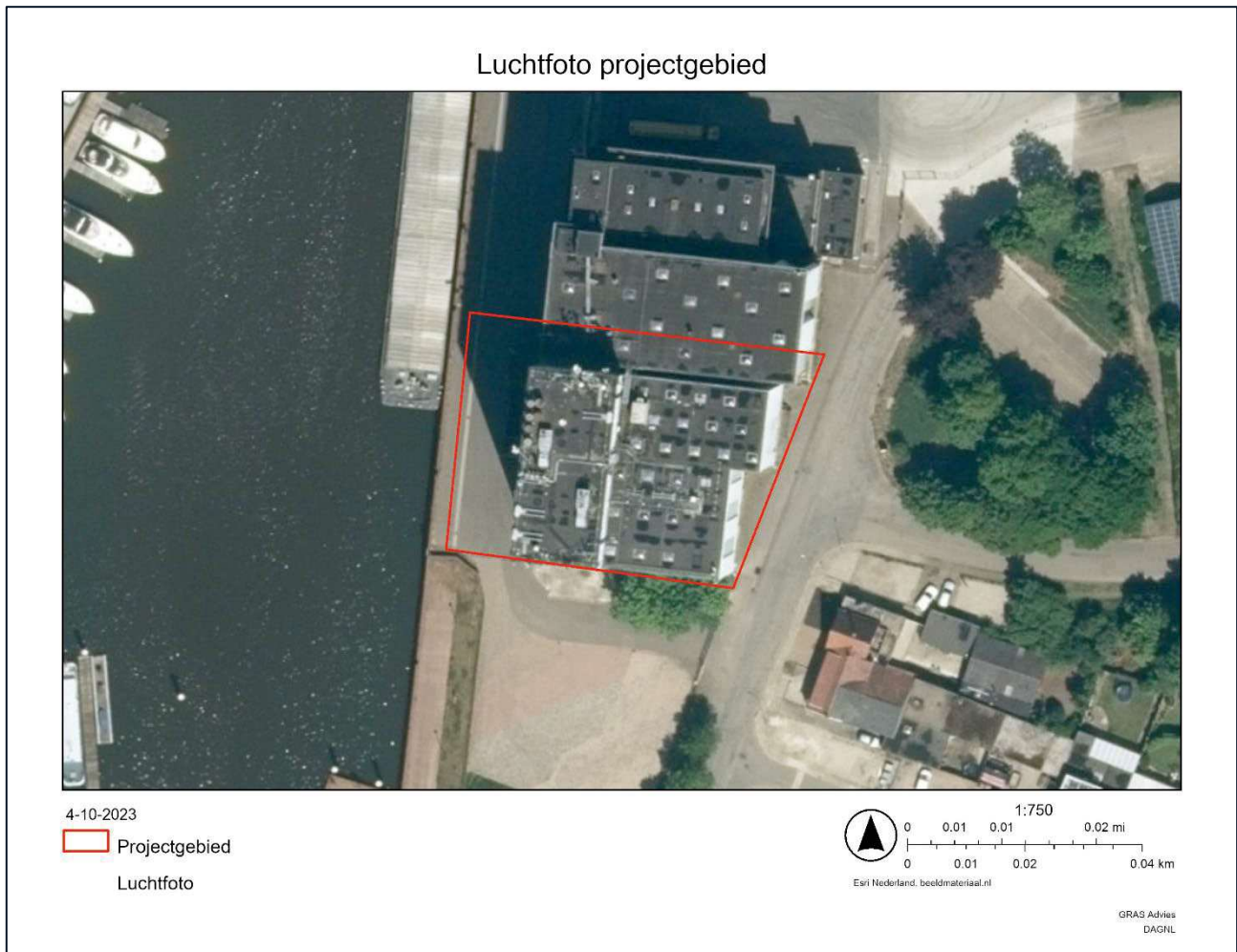

Afbeelding 2.1: Ligging van het projectgebied (rood kader).

Terrein en kenmerken

De oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 2520 m². Afbeelding 2.2 toont een luchtfoto van het projectgebied, inclusief begrenzing. Het terrein wordt bepaald door bebouwing en voorliggende asfaltweg/ parkeerterrein. Het perceel wordt aan de oostkant gescheiden door struwelen en boombeplanting. Afbeelding 2.3 geeft een impressie van het projectgebied.

De bebouwing bestaat uit een fabriekshal dat deels bestaat uit bakstenen en golfplaten. Het pand heeft een bouwjaar omstreeks 1987 en bevat geen spouw. Het dak is plat zonder grind. Het terrein is vlak en is in het projectgebied zelf nagenoeg vegetatie loos.

Afbeelding 2.2: Luchtfoto met begrenzing van het projectgebied (rood kader).

Afbeelding 2.3 Impressie projectgebied

2.2 Beoogde ontwikkeling

Agrifirm is voornemens om een deel van de bestaande fabriek te slopen. Voor het deel van de fabriek dat gesloopt gaat worden komt geen nieuwbouw voor in de plaats. De exacte planning van de uitvoering is momenteel nog niet bekend.

3 Onderzoeksmethodiek

Onderzoek is uitgevoerd om te beoordelen of de beoogde ruimtelijke ontwikkeling een mogelijk significant negatief effect heeft op (wettelijk) beschermde plant- en diersoorten. Hiervoor is het noodzakelijk om aanwezige soorten vast te stellen en locaties van habitatfuncties te bepalen. De door GRAS Advies gehanteerde onderzoeksmethodiek is globaal onder te verdelen in 3 stappen.

Bureauonderzoek

Voor relevante datavisualisatie, projectinformatie en soorteninformatie is onder andere Rapportage Quickscan Wet natuurbescherming Burgemeester de Weichshavenstraat 13 te Wanssum te Wanssum (GRAS Advies, 2022) geraadpleegd. Hierbij zijn gegevens overgenomen en aanvullende informatie verzameld over:

- locaties van habitatfuncties van mogelijk aanwezige beschermde soorten;
- gebiedskenmerken en mogelijke huidige ruimtelijke en ecologische veranderingen;
- soort specifieke verspreidingsgegevens (indien van toepassing) waaronder werkgroepen, broedgegevens en verspreidingsatlassen;
- geschikte onderzoeklocaties.

Mogelijke aanwezigheid van soorten, locaties van soort specifieke/gebonden gebiedsfuncties en de locaties waar de trefkans van de te onderzoeken soorten het hoogst zijn, zijn hiermee bepaald. Aan de hand van deze gegevens zijn soortspecifieke onderzoeksmethoden vastgesteld en veldonderzoeken gepland.

Veldonderzoek

Soortgerichte onderzoeken zijn in en rondom het projectgebied uitgevoerd. De door GRAS Advies gehanteerde veldonderzoeksmethodiek is (indien beschikbaar) conform aanbevolen methoden en richtlijnen, beschreven in erkende soortspecifieke kennisdocumenten- en protocollen. Onderzoek vereist doorgaans meerdere veldbezoeken en onderzoeksperioden zijn veelal verbonden aan vaste perioden. GRAS Advies combineert waar mogelijk soort specifiek onderzoek om zodoende veldbezoeken te beperken. In Bijlage 1 worden de soort specifieke onderzoeksmethoden beschreven. Tabel 3.1 geeft de data en specificaties van de veldbezoeken weer.

Tabel 3.1: Data en specificaties veldbezoeken.

Datum	Soort	Tijdstip	Aantal onderzoekers	Weersomstandigheden	Reden veldbezoek / onderzoek
01-06-2023	Vleermuizen	21:30 – 00:00	2	12°C, wind N, 3 Bft, licht bewolkt, droog	Zomer- en kraamverblijven
03-07-2023	Vleermuizen	21:35 – 00:10	2	19°C, wind ZW, 3 Bft, licht bewolkt, droog	Zomer- en kraamverblijven
11-07-2023	Vleermuizen	03:15 – 05:35	1	18°C, wind Z, 2 Bft, onbewolkt, droog	Kraamochtend
08-09-2023	Vleermuizen	21:45 – 00:15	2	21°C, wind Z, 1 Bft, onbewolkt, droog	Paarverblijven
29-09-2023	Vleermuizen	21:30 – 23:30	1	11°C, wind W, 1 Bft, licht bewolkt, droog	Paarverblijven

Analyse

Na afronding van veldonderzoeken worden gegevens zoals velddata, waarnemingen en bevindingen verzameld. Analyse van deze gegevens bestaat uit:

- bepalen soort en aanwezigheid;
- bepalen locaties (essentiële) habitatfuncties;
- beoordelen kenmerken van beoogde ontwikkeling (zoals duur, periode, invloedsfeer);
- beoordelen effecten beoogde ontwikkeling op aanwezige soorten en habitatfuncties;
- bepalen mogelijke gevolgen, maatregelen en (wettelijke) vervolgstappen.

GRAS Advies is een ecologisch adviesbureau en voert verkennend veldonderzoek uit volgens geldende soort-protocollen. De deskundige ecologen van GRAS Advies zijn middels opleiding en ervaring bevoegd voor de verrichte werkzaamheden. Daarnaast is het project uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van GRAS Advies. Het kwaliteit managementsysteem van GRAS Advies is ISO NEN-EN-ISO 9001:2015 gecertificeerd.

Beperkingen

De ecologen van GRAS Advies spannen zich maximaal in om onderzoek zo zorgvuldig mogelijk uit te voeren. Desondanks zal nooit een volledig beeld van de aanwezige flora en fauna gegeven kunnen worden. GRAS Advies kan daarom geen aansprakelijkheid aanvaarden voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en/of fauna.

Geldigheidsduur onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: *“Onderzoeksgegevens hebben een beperkte geldigheidstermijn. Voor vogels en soorten genoemd op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn hanteren we daarom een geldigheidstermijn van maximaal 3 jaar. Voor soorten genoemd op de bijlage bij de wet natuurbescherming is deze periode 5 jaar.”*

Dit rapport gaat in op de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling zoals beschreven in paragraaf 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

4 Wettelijk kader

Wet- en regelgeving omtrent natuurbeleid is voornamelijk geregeld in de Wet natuurbescherming (Wnb). Binnen deze kaderwet is Internationale en Europese wet- en regelgeving opgenomen en het biedt provincies de mogelijkheid op provinciaal niveau natuurbeleid toe te passen. In het kader van ruimtelijke ontwikkelingen en soortgelijke activiteiten dient deze wet in acht te worden genomen. De wet is gericht op het beschermen van gebieden, houtopstanden en soorten. Bijlage 2 bevat een uitgebreid overzicht betreft Wet- en regelgeving omtrent soorten.

Beschermde soorten

Alle in het wild levende plant- en diersoorten zijn tot op zekere hoogte beschermd. Hiervoor geldt de zorgplicht. De Wet natuurbescherming heeft de bescherming van soorten onderverdeeld in drie beschermingsregimes namelijk soorten die vallen onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (Internationaal beschermd) en soorten die vallen onder Andere soorten (Nationaal beschermd). Deze verschillende beschermingsregimes hebben ieder specifieke verbodsbepalingen.

Uitzonderingen op de verbodsbepalingen binnen de Wnb zoals beschreven onder Vogelrichtlijnsoorten, Habitatrichtlijnsoorten en Andere soorten kunnen gelden indien:

- een vrijstelling voor de specifieke soort geldt (nationaal beschermde soorten);
- gewerkt wordt met een Gedragscode (nationaal en internationaal beschermde soorten);
- een ontheffing is verkregen (nationaal en internationaal beschermde soorten).

Broedvogels

Bij ruimtelijke ingrepen of activiteiten van soortgelijke aard, dient er zorg gedragen te worden voor broedvogels die effecten ondervinden van de geplande werkzaamheden. Nesten mogen niet worden beschadigd of vernield. Voor vogelsoorten die ieder jaar een nieuw nest bouwen geldt dat nesten beschermd zijn zolang de broedperiode van de soort duurt. Indien er soorten aanwezig zijn die vallen onder soorten met jaarrond beschermde nesten, is, indien deze groep effecten ondervindt van de werkzaamheden, ten alle tijden een ontheffing nodig.

5 Resultaten

Tabel 5.1 geeft een overzicht van de essentiële habitatfuncties van beschermde soorten die zijn aangetroffen binnen en rondom het projectgebied. Het toont welke habitatfuncties zijn aangetroffen, of deze functies essentieel zijn en wat de verwachte negatieve effecten op deze functies zijn als gevolg van de beoogde ontwikkeling. De aanwezigheid van habitatfuncties, in hoeverre deze essentieel zijn voor de aanwezige soort en het negatief effect op deze functie, is gebaseerd op resultaten verkregen tijdens veldgegevens gedurende dit onderzoek en de effectenanalyse.

Tabel 5.1: Aangetroffen essentiële habitatfuncties beschermde soorten inclusief mogelijk negatieve effecten

Soort	Habitatfunctie	Aantal	Functie essentieel	Negatief effect
Gewone dwergvleermuis	Zomerverblijfplaats	1	Ja	Verdwijning
Gewone dwergvleermuis	Paarverblijfplaats	1	Ja	Verdwijning

5.1 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn beschermd onder de Habitatrichtlijn. Verblijfplaatsen zijn doorgaans te vinden in holten, kieren en andere openingen in bomen of gebouwen. Vleermuizen komen bijna overal voor en prefereren gesloten tot halfopen landschap waar ze in de beschutting van opgaande elementen foerageren langs een vast netwerk van lijnvormige structuren zoals kanalen, lanen, tuinen, boomkruinen, bebouwing en waterpartijen.

Voorkomen

Er zijn geen verspreidingsgegevens bekend van vleermuizen in en rondom het projectgebied. Het projectgebied is mogelijk geschikt voor zomer- kraam- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen. Massawinterverblijven kunnen op voorhand worden uitgesloten vanwege het ontbreken van geschikte locaties.

Waargenomen soorten

Tijdens de veldbezoeken is de gewone dwergvleermuis waargenomen in en rondom het projectgebied. Overige vleermuissoorten zijn niet waargenomen.

Verblijfplaatsen

Tijdens de veldbezoeken in zowel het voorjaar als het najaar zijn verblijfplaatsen vastgesteld. Afbeelding 5.2 toont de locaties van de verblijfplaatsen binnen het projectgebied.

Zomerverblijfplaatsen

Tijdens de veldbezoeken is één invliegende gewone dwergvleermuis waargenomen binnen het projectgebied. Deze gewone dwergvleermuis vloog in achter loslatende gevelbekleding van het pand binnen het projectgebied tijdens de kraamochtendronde van 11 juli (Afbeelding 5.1). De aanwezigheid van één zomerverblijfplaats is daarmee aangetoond.

Kraamverblijfplaatsen

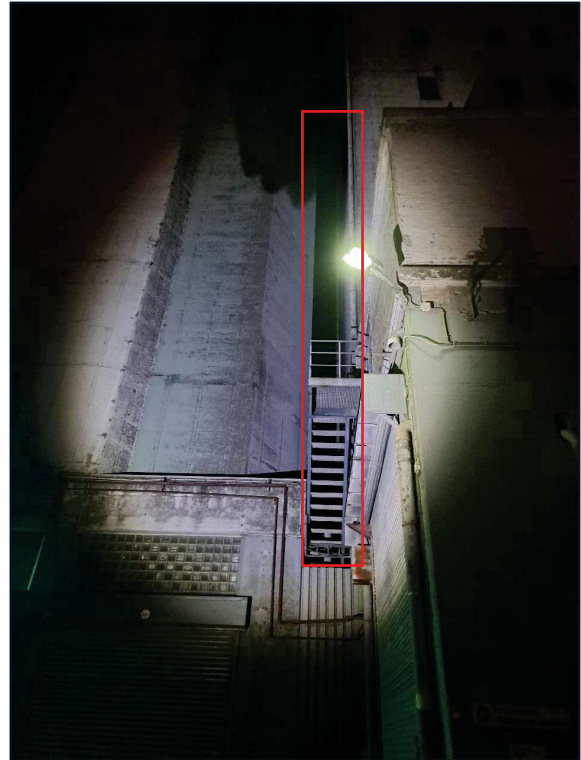
Tijdens veldbezoeken is slechts één invliegende gewone dwergvleermuis waargenomen binnen het projectgebied. Gelet op de lage aantallen is de aanwezigheid van een kraamverblijfplaats uit te sluiten.

Paarverblijfplaatsen

In de avond van 8 september zijn twee baltsende gewone dwergvleermuizen met gebouw gebonden gedrag aangetroffen binnen het projectgebied. De aanwezigheid van één paarverblijfplaats is daarmee aangetoond (Afbeelding 5.1).

Winterverblijfplaatsen

Vanwege het ontbreken geschikte ruimtes is de aanwezigheid van een massawinterverblijfplaats op voorhand uitgesloten.

Afbeelding 5.1. Locatie zomerverblijfplaats (links) en locatie paarverblijfplaats (rechts)

Vliegroute

Tijdens veldbezoeken in het voorjaar, zomer en najaar zijn enkele overvliegende vleermuizen waargenomen. Gelet op de lage aantallen en het ontbreken van een duidelijke richting, is de aanwezigheid van een vliegroute voor vleermuizen uitgesloten.

Foerageergebied

Tijdens veldbezoeken in zowel het voor-, - als najaar zijn in het projectgebied en de directe omgeving zeer weinig foeragerende vleermuizen waargenomen. Van een essentieel foerageergebied voor vleermuizen binnen en rondom het projectgebied is zodoende geen sprake.

Effectenbeoordeling

Gelet op de afwezigheid van essentiële verblijfplaatsen en vliegroutes binnen het projectgebied is er geen sprake van een negatief effect op vleermuizen als gevolg van de beoogde ontwikkeling op deze habitatfuncties.

Er zijn twee verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen binnen het projectgebied. Het betreft één zomer-verblijfplaats en één paarverblijfplaats. De verblijfplaatsen voorzien in een essentiële habitatfunctie en bevinden zich binnen de invloedsfeer van beoogde ontwikkeling. Doordat het gehele pand wordt gesloopt zullen deze verblijfplaatsen verdwijnen. De beoogde ontwikkeling heeft hierdoor een negatief effect op deze essentiële habitatfunctie van de vleermuis in het projectgebied. Een ontheffing op de Wet natuurbescherming is voor de uitvoering van de werkzaamheden vereist.

Verblijfplaatsen gewone dwergvleermuis

Afbeelding 5.2. Verblijfplaatsen gewone dwergvleermuis.

6 Conclusies

Op basis van de resultaten van dit aanvullend soortenonderzoek kan redelijkerwijs worden geconcludeerd dat de volgende soort aanwezig zijn:

- Gewone dwergvleermuis

Bovengenoemde soort ondervindt negatieve effecten als gevolg van de beoogde ruimtelijke ontwikkeling. Voor deze soort geldt een **ontheffingsplicht**. Tabel 6.1 geeft een overzicht van deze door de Wet natuurbescherming beschermde soort en geeft aan welke habitatfuncties aanwezig zijn, welk worden aangetast en wat het gevolg van de beoogde ruimtelijke ingreep op de desbetreffende habitatfunctie is.

Tabel 6.1: Negatieve effecten op de aanwezige habitatfuncties per soort(groep).

Soort (groep)	Habitatfunctie	Negatief effect
Gewone dwergvleermuis	Zomerverblijfplaats	Verdwijning
Gewone dwergvleermuis	Paarverblijfplaats	Verdwijning

Ontheffingsplicht

Gezien de resultaten van dit aanvullend soortenonderzoek en de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming, geldt voor de volgende soorten een **ontheffingsplicht**:

- Gewone dwergvleermuis

GRAS Advies adviseert de resultaten en conclusies voor te leggen aan het bevoegd gezag, de provincie Limburg.

Zorgplicht

“De zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, alsmede voor hun directe leefomgeving. In praktijk betekent dit het a) voorkomen, b) beperken en c) ongedaan maken van schadelijke handelingen voor de natuur.”

7 Bronnen

Bij12 (2017). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017.

GRAS Advies (2022). Rapportage Quickscan Wet natuurbescherming Burgemeester de Weichshavenstraat 13 te Wanssum. Versie 1.

GRAS Advies (2022). Projectplan Ontheffing Wet Natuurbescherming Burgemeester de Weichshavenstraat 13 te Wanssum. Versie 1.

Hunink, S. (2022). Lijst beschermde soorten Wet natuurbescherming. Natuurinclusief, Borculo. 13 p.

Ministerie van Economische Zaken (2016). Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. December 2016. Versie 1.3, 5p.

Nationale Databank Flora en Fauna (z.d.). <https://ndff-ecogrid.nl/> Datum geraadpleegd: 04-10-2023.

Netwerk Groene Bureaus (2017). Soorteninventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming. Juli 2017. Versie juli 2017.

Overheid.nl (2021). Wet natuurbescherming. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2021-07-01>
Datum geraadpleegd: 12-01-2023.

Raad van State (2021). Uitspraak 201903159/1/R2. <https://www.raadvanstate.nl/uitspraken/@125948/201903159-1-r2/> Datum geraadpleegd: 16-01-2021.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2021). Vleermuisprotocol 2021, januari.

Zoogdiervereniging (2021). Wet natuurbescherming. <https://www.zoogdiervereniging.nl/wnb> Datum geraadpleegd: 16-01-2023.

Bijlage 1: Onderzoeksmethoden

Onderstaande beschrijft de gehanteerde soort specifieke onderzoeksmethoden. Bijlage 2a geeft een overzicht van alle veldbezoeksspecificaties.

Vleermuizen

Onderzoek wordt uitgevoerd om het aantal en de soort vast te stellen en om gebiedsfuncties (foerageergebied, vliegroute en verblijfplaats) te bepalen. Van een eventuele verblijfplaats kan worden vastgesteld of het een zomer-, kraam-, paar- en/of winterverblijf betreft. Hoofdstuk 3, tabel 3.1 toont de veldbezoeksspecificaties. De methodiek gehanteerd door GRAS Advies is conform het protocol voor vleermuisinventarisaties Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging (2021) en de soortspecifieke kennisdocumenten van BIJ12. Het vleermuisprotocol hanteert de volgende richtlijnen:

- Een voorjaarsonderzoek om een mogelijke functie als zomer- en/of kraamverblijf te onderzoeken. Dit onderzoek bestaat uit 3 bezoeken tussen 15 mei en 15 juli, waarvan minimaal één 's ochtends en één in juni. Mogelijke vliegroutes en foerageergebied wordt ook tijdens deze periode vastgesteld.
- Een najaarsonderzoek om een mogelijke functie als paar- en/of winterverblijf te onderzoeken. Dit onderzoek bestaat uit 2 bezoeken tussen 15 augustus en 1 oktober.
- Minimaal een periode van 20 dagen tussen veldonderzoeken in het voor- en najaar m.u.v. (massa)winterverblijfplaatsen. De begin- en eindtijd is in de regel tot 2 uur na zonsondergang en vanaf 2 uur voor zonsopkomst.
- Exacte planning omtrent vleermuisonderzoek is soortspecifiek en is afgestemd op de te verwachte soorten. Indien bijzondere soorten aanwezig zijn, kan eerdergenoemde onderzoekstijd worden verlengd door eerder te starten of later te eindigen.
- Tenminste 75% van het te observeren object moet worden overzien tijdens onderzoeken die gericht zijn op habitatfuncties.

Bepalen habitatfuncties en type verblijfplaats

Tijdens het observeren van vleermuizen bepaalt het gedrag en aantallen welke habitatfuncties en typen verblijfplaatsen worden toegekend. GRAS Advies hanteert de volgende richtlijnen:

- Kraamverblijfplaats: uitvliegers zijn terugkerend en het betreft meer dan 10 exemplaren*.
- Zomerverblijfplaats: uitvliegers zijn terugkerend en het betreft minder dan 10 exemplaren* of individuen vliegen uit en keren niet terug. Wanneer de toegang wordt 'aangetikt' betreft het mogelijk een zomer-verblijfplaats.
- Paarverblijfplaats: het betreft zwermgedrag en baltsroepen. (Soortspecifiek en zwermgedrag komt bij meer verblijfsfuncties voor).
- Massa winterverblijfplaats: het betreft zwermactiviteit van meer dan 10 exemplaren*.
- Winterverblijfplaats: het betreft zwermactiviteit van 5-10 exemplaren* of minder dan 5 exemplaren waarbij sociaal geluid detecteerbaar is.
- Vliegroute: frequent gebruik van lijnvormige structuren door meerdere exemplaren.
- Foerageergebied: frequent gebruik van een gebied en/of lijnvormige structuren zoals bomenrijen en water door meerdere exemplaren.

* Toegekende functies a.d.h.v. aantallen kunnen afwijken en zijn afhankelijk van lokale omstandigheden en intern deskundig oordeel.

Voor het onderzoek naar vleermuizen aan de Weichshavenstraat 13 te Wanssum zijn 5 veldbezoeken afgelegd. Tijdens veldbezoeken wordt geïnventariseerd op geluid en zichtwaarnemingen en is gebruik gemaakt van Ultrasonie microfoons (Echo Meter Touch 2 Pro). Ultrasonie geluiden zijn hiermee hoorbaar, opneembaar en analyseerbaar. Bij de onderzoeken is tevens gebruik gemaakt van een felle zaklamp.

Bijlage 2: Wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving omtrent natuurbeleid is voornamelijk geregeld in de Wet natuurbescherming (Wnb). Daarnaast is beleid geregeld in provinciale verordeningen en binnen het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening. Wet- en regelgeving is gericht op de bescherming van:

- gebieden
- houtopstanden
- soorten

Gebiedsbeschermingsregimes zijn opgenomen in de Wet natuurbescherming hoofdstuk 2 en het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening hoofdstuk 2 (Natuur netwerk Nederland). Beschermingsregimes van houtopstanden zijn opgenomen in hoofdstuk 4. Onderstaande informatie omvat enkel soortenbeschermingsregimes welke zijn opgenomen in hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming.

De Wet natuurbescherming (Wnb) is een kaderwet die sinds 2017 van kracht is. Deze wet is naast het beschermen van natuurgebieden en houtopstanden, gericht op het beschermen van inheemse en in het wild levende plant- en diersoorten. Verplichtingen vanuit Internationale en Europese wet- en regelgeving zoals de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn zijn hierin opgenomen. Gelijktijdig heeft er decentralisatie van bevoegd gezag plaatsgevonden waardoor provincies verantwoordelijk zijn voor natuurbeleid- en bescherming binnen de wettelijke kaders van de Wnb en het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Het biedt provincies de mogelijkheid om op regionaal niveau natuurbeleid toe te passen en in bepaalde gevallen soorten vrij te stellen van hun beschermde status.

Onder de Wnb worden alle in het wild levende plant- en diersoorten en natuurgebieden tot op zekere hoogte beschermd, ongeacht of een soort of het gebied wettelijk beschermd is of niet. Ze vallen onder de zorgplicht (Artikel 1.11 Wnb), (zie Kader - Zorgplicht). Soortenbescherming is opgenomen in de Wnb onder hoofdstuk 3. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen internationaal- en nationaal beschermde soorten verdeeld over 3 verschillende beschermingsregimes, ieder met specifieke verbodsbepalingen (Artikel 3.5 t/m 3.10). Internationaal beschermde soorten zijn soorten die vallen onder de categorie Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn (inclusief de verdragen van Bern en Bonn).

Nationaal beschermde soorten vallen onder de categorie Andere soorten. De bijlage behorend bij hoofdstuk 3, Artikel 3.10 Wnb geeft een overzicht van nationaal beschermde diersoorten (Onderdeel A) en plantensoorten (Onderdeel B). Figuur 1 toont verbodsbepaling per beschermingsregime.

Onder de soorten van de Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Onder de soorten van de Habitatrichtlijn vallen soorten die genoemd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern (wilde dieren en planten inclusief hun natuurlijke leefmilieus) en Bijlage I van het Verdrag van Bonn (trekkende wilde diersoorten). Deze richtlijnen zijn opgesteld om de biodiversiteit in Europa in stand te houden en bevatten meerdere bijlagen waarin lijsten met soorten zijn opgenomen. Onder Andere soorten vallen zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage Wnb, onderdeel A, inclusief vaatplanten genoemd in de bijlage Wnb, onderdeel B. De verboden benoemd in Artikel 3.10 lid a en b zijn niet van toepassing op de bosmuis, huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze soorten zich in gebouwen of op erven bevinden.

Anders dan internationaal beschermde soorten is het beschermingsregime omtrent Andere soorten milder. Zo is het niet verboden eieren te rapen of dieren opzettelijk te verstoren. Deze uitzonderingen zijn gebaseerd op de belangen beschreven onder Artikel 3.10 lid 2a t/m 2i waaronder bijvoorbeeld ruimtelijke inrichting, kleinschalige bouwactiviteiten of bestendig beheer en ter voorkoming van schade of overlast (Overheid.nl, 2021).

Zorgplicht

Een iedereen neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat nadelige gevolgen tenminste moeten worden voorkomen, beperken of ongedaan maken. (Wnb Artikel 1.11).

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn	Beschermingsregime Andere soorten
Artikel 3.1 lid 1 Het is verboden van nature in Nederland in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen	Artikel 3.5 lid 1 Het is verboden in het wild levende dieren in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Artikel 3.10 lid 1a Het is verboden in het wild levende dieren opzettelijk te doden of te vangen
Artikel 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Artikel 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Artikel 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Artikel 3.1 lid 3 Het is verboden eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben	Artikel 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	N.v.t.
Artikel 3.1 lid 4 en 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Artikel 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	N.v.t.
N.v.t.	Artikel 3.5 lid 5 Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen	Artikel 3.10 lid 1c Het is verboden vaatplanten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen

Figuur 1: Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming per beschermingsregime. Bron: Overheid.nl (2021); Zoogdiervereiniging (2021).

Essentieel leefgebied

Nest-, rust- en voortplantingsplaatsen worden in de Wnb nadrukkelijk beschermd (Figuur 1). Deze bescherming geldt niet voor bijvoorbeeld vliegroutes, migratieroutes en foerageergebied. Echter, onder deze beschermde plaatsen worden ook alle essentiële onderdelen verstaan die het nest of de rust- of verblijfplaats als zodoende laten functioneren, ook wanneer deze gebieden niet samenvallen. Essentiële leefgebieden zijn daarom gebieden van wezenlijk belang voor het functioneren van de nest- rust- of voortplantingsplaats, wanneer er geen alternatieven zijn om eventuele aantasting daarvan op te vangen (Raad van State, 2021).

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Het verbod op beschadiging en vernieling van nesten houdt in dat er bij ruimtelijke ingrepen rekening dient te worden gehouden met broedende vogels en vogels die hun nest jaarrond als verblijfplaats gebruiken. De broedperiode is soort specifiek. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest, of zijn hiertoe in staat. Voor deze vogelnesten geldt dat ze enkel in het broedseizoen als broedgeval onder de bescherming van Artikel 3.1 van de Wnb staan. Voor werkzaamheden buiten het broedseizoen is voor deze soorten (op enkele uitzonderingen na) geen ontheffing nodig. Van vogelsoorten mét jaarrond beschermde nesten bestaat een opgestelde dynamische lijst dat als beleidsdocument onderdeel is van de Wnb. Hierin zijn vogels op basis van nestgebruik ingedeeld in 5 categorieën die hieronder worden weergegeven. Soorten en categorieën kunnen per provincie verschillen. In *Lijst met beschermde soorten Wet natuurbescherming* (Hunink, 2022) staat een overzicht van vogels met jaarrond beschermde nesten per provincie.

- 1 jaarrond gebruikte nesten (buiten het broedseizoen ook vaste rust- of verblijfplaats) *
- 2 zeer honkvaste (koloniebroeders) of afhankelijk van bebouwing*
- 3 zeer honkvaste broeders of afhankelijk van bebouwing (geen koloniebroeders) *
- 4 vogels die ieder jaar terugkeren naar specifiek nest*
- 5 (definitie van 5, 5a en 5b verschilt per provincie, en varieert van honkvast en voldoende flexibel tot kwetsbaar en afhankelijk van lokale Staat van instandhouding (zie Kader - Gunstige staat van instandhouding van een soort).

* Exacte definitie kan afwijken.

Uitzonderingen op verbodsbepalingen

Uitzonderingen op de verbodsbepalingen binnen de Wnb zoals beschreven onder Vogelrichtlijnsoorten, Habitatrichtlijnsoorten en Andere soorten kunnen gelden indien:

- een vrijstelling voor de specifieke soort geldt (nationaal beschermde soorten);
- gewerkt wordt met een Gedragscode (nationaal en internationaal beschermde soorten);
- een ontheffing is verkregen (nationaal en internationaal beschermde soorten).

Om te bepalen of een ontheffing nodig is of dat er gebruik kan worden gemaakt van een vrijstelling, is er een stappenplan opgesteld door het Ministerie van Economische Zaken. Deze is toegevoegd in de volgende Bijlage.

Vrijstelling:

Binnen de groep Andere soorten (nationaal beschermd), kan de beschermde status per provincie verschillen. Provincies zijn bevoegd om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen aan de ontheffingsplicht voor (doorgaans algemeen voorkomende) soorten en soorten dus vrij te stellen van hun beschermde status. Hunink (2022) toont een overzicht van deze soorten in Lijst beschermde soorten Wet natuurbescherming, onderverdeeld in beschermingsstatus en provincie. Een vrijstelling is een uitzondering op een verbod en geldt voor iedereen die aan de voorwaarden van die vrijstelling voldoet, zoals een gedragscode (RVO, 2013).

Gedragscode:

Indien er bij ruimtelijke ingrepen een verbodsbepaling overtreden wordt, kan in sommige gevallen een vrijstelling van de ontheffingsplicht gelden wanneer er gebruik wordt gemaakt van specifieke richtlijnen in een door de minister goedgekeurde gedragscode (Artikel 3.31 Wnb). Door het volgen van deze gedragslijnen kan schade zoveel mogelijk worden voorkomen. Reeds goedgekeurde Gedragscodes zijn enkel bruikbaar bij ruimtelijke ingrepen binnen gebieden in eigendom van gemeenten en terreinen in beheer, onderhoud en/of eigendom van de provincie. Hierop betrekking hebbende relevante gedragscodes zijn te vinden op de site van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Hoewel de mogelijkheid wel wordt geboden, zijn er bij het opstellen van het stappenplan nog géén gedragscodes goedgekeurd voor Europees beschermde soorten.

Ontheffing:

In alle andere gevallen zijn in het kader van ruimtelijke ontwikkeling uitzonderingen op verbodsbepalingen enkel mogelijk wanneer een ontheffing is verkregen. De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen ligt bij de provincie. Voor een ontheffingsverlening moet het belang van het overtreden van de verbodsbepaling worden aangetoond. Deze zijn afhankelijk van het beschermingsregime. Een ontheffing of vrijstelling wordt uitsluitend verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat (Artikel 3.8 lid 5a Wnb);
- zij het belang dient zoals benoemd in Artikel 3.3 lid 4, 3.8 lid 5 en 3.10 lid 2 Wnb, waaronder volksgezondheid en openbare veiligheid;
- de ontwikkeling niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (Artikel 3.8 lid 5c Wnb).

Indien binnen een gemeente op gebiedsniveau wordt gewerkt en een gebiedsontheffing wordt aangevraagd, kunnen maatregelen in een Soortenmanagementplan (SMP) worden opgenomen.

Ontheffingsplicht

Indien er door beoogde ontwikkelingen verbodsbepalingen worden overtreden waarbij vrijstellingen en/of een gedragscode niet van toepassing zijn, geldt de ontheffingsplicht. Bij de ontheffingsaanvraag moet worden aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn die desbetreffende verbodsbepaling kan voorkomen. Daarnaast moet het een noodzakelijk wettelijk belang dienen aansluitend op het beschermingsregime van de desbetreffende soort waarvoor een ontheffing wordt aangevraagd (Artikel 3.3 lid 4b, 3.8 lid 5b en 3.10 lid 2a Wnb) (zie Kader - Wettelijk belang per beschermingsregime) en moet worden aangetoond dat de staat van instandhouding van de desbetreffende soort door beoogde ontwikkelingen niet verslechtert (zie Kader - Gunstige staat van instandhouding van een soort). Het verspreidingsgebied van de soort, aantallen, trends, het effect van de beoogde ontwikkeling op de soort en de te nemen mitigerende of compenserende maatregelen ten gunste van de soort zal in de beoordeling worden overwogen (Ministerie van Economische Zaken, 2016).

Wettelijk belang per beschermingsregime

- Beschermingsregime Vogelrichtlijnsoorten:
In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid, veiligheid van het luchtverkeer, ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren of ter bescherming van flora of fauna.
- Beschermingsregime Habitatrichtlijnsoorten en soorten van Bern en Bonn:
In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid, of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom of in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats.
- Beschermingsregime Andere soorten:
In het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daaropvolgende gebruik van het gebied of het gebouwde.

Gunstige staat van instandhouding van een soort

In principe wordt hiermee bedoeld dat de populatie levensvatbaar is en dat ook op lange termijn zal blijven binnen het natuurlijke habitat waar hij voorkomt en dat het natuurlijke verspreidingsgebied niet kleiner wordt en het habitat van de soort groot genoeg is om de populatie van die soort ook op langere termijn in stand te houden. De soort mag geen effecten ondervinden die een zodanige invloed hebben dat er op langere termijn een negatieve verandering zou kunnen plaatsvinden van de verspreiding van de soort en de grootte van de populatie waardoor het voortbestaan van de soort in gevaar komt (Overheid.nl, 2021). Onder de internationale beschermingsregimes wordt het omschreven als:

- Vogelrichtlijnsoorten: De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding (Svl) van de desbetreffende soort.
- Habitatrichtlijnsoorten: Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige Svl te laten voortbestaan

Instandhoudingsdoelstellingen

Deze doelstellingen zijn geformuleerd voor alle voorkomende soorten en habitats binnen Natura 2000-gebieden met als doel het bereiken van een landelijke gunstige staat van instandhouding voor alle door de richtlijnen beschermde soorten en habitats (zie Kader - Gunstige staat van instandhouding van een soort). Natura 2000-gebieden worden geselecteerd op grond van het voorkomen van habitattypen en soorten die vanuit Europees perspectief bescherming behoeven (Natura2000, z.d.).

Natura 2000-gebieden kennen een strikt beschermingsregime. Indien ontwikkelingen in of nabij een gebied plaatsvinden die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen mogelijk de kwaliteit van aangewezen habitats of de habitats van aangewezen soorten verstoren of verslechteren, moet hiervoor een vergunning worden aangevraagd bij de provincie (Zoogdiervereniging, 2021; Overheid.nl, 2021).

Invasieve exoten

Invasieve exoten zijn soorten die schade kunnen toebrengen aan bijvoorbeeld biodiversiteit en ecosysteemdiensten. Ze kunnen inheemse soorten verdringen of zelfs doen uitsterven. Ook kunnen ze schadelijk zijn voor de gezondheid en veiligheid van mensen en economische schade toebrengen. In de Europese Unie is een verordening van kracht (nr. 1143/2014) ter preventie en beheersing van invasieve uitheemse exoten (NVWA, z.d.). Deze soorten zijn terug te vinden op Unilijst Invasieve soorten op de website van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA, 2022). Deze verordening is opgenomen in de Wet natuurbescherming en gedeputeerde staten zijn (op enkele uitzonderingen na) verantwoordelijk dat in de provincie deze soorten zoveel mogelijk worden teruggebracht (Artikel 3.19 Wnb). Het is verboden exoten vallend onder deze aangewezen groep te zaaien, planten, kweken, telen, te laten voortplanten, te verhandelen, in bezit te hebben of vrij te laten (Artikel 3.34 en 3.39 Wnb) (RVO, 2022). Er zijn provincies die de bestrijding van soorten in hun beleid hebben opgenomen die niet op deze lijst vermeld staan. Het gaat hierbij vaak om soorten uit de duizendknoop familie. Sinds 1 januari 2022 geldt wel het verbod op handel in Aziatische duizendknopen (NVWA, 2021). Regelingen omtrent bestrijding van deze soortengroep en andere soorten zijn doorgaans te vinden op websites van desbetreffende gemeenten.

Bijlage 3: Stappenplan ontheffingsplicht

STAPPENPLAN ONTHEFFING

